

نخستین همایش بین‌المللی و نوزدهمین همایش ملی بهداشت محیط

۲۵ درصد بیماری‌ها در اثر آلودگی هوا ایجاد می‌شود

موضوعات بهداشت محیط عمیق‌تر کنیم، بیان کرد: در اهداف توسعه پایدار که در سازمان ملل به تصویب رسید و ایران نیز آن را پذیرفته است، به اهداف محیط زیستی و بهداشت محیط توجه ویژه‌ای شده است.

وی افزود: آب تمیز، انرژی سالم، صنعت و زیرساخت‌های آن، تغییرات آب و هوایی، زندگی زیر آب و روی زمین و... جزو آرمان‌های ۱۷ گانه توسعه پایدار است که در آن به موضوع محیط زیست به‌خوبی توجه شده است.

رییس دانشگاه افزود: ۵ درصد از سلامت انسان‌ها تحت تأثیر ژنتیک، ۲۰ درصد پزشکان، ۲۰ درصد عوامل رفتاری و ۵۵ درصد تحت تأثیر عوامل محیطی است. اگر به این عوامل

نخستین همایش بین‌المللی و نوزدهمین همایش ملی بهداشت محیط، باهدف تبادل تجربیات و آخرین دستاوردهای علمی و پژوهشی، بررسی چالش‌ها و فرصت‌ها و نیز سیاست‌گذاری‌های لازم در این حوزه و همچنین تبیین و روشن‌نگری معضلات این حوزه منطبق با آرمان‌های توسعه پایدار و نیز سوگیری باسیاست‌های کلان نظام و سند چشم‌انداز از دریچه‌ای نو، روز شنبه ۱ آبان ۹۵ با حضور معاونان وزارتخانه‌های نیرو و بهداشت و رئیس دانشگاه و جمعی از استادان دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور در مرکز همایش‌های برج میلاد برگزار شد.

ابتدا دکتر جعفریان، رئیس دانشگاه علوم پزشکی تهران و رئیس این همایش، با تأکید بر اینکه باید نگاه خود را به

برائتر آلودگی هوا جان خود را از دست می‌دهند بیان کرد: بر اساس گزارش مرکز تحقیقات سرطان آلودگی هوا و ذرات جز عوامل سرطان‌زای قطعی محسوب می‌شوند که ۸۸ درصد مرگ‌ومیرهای ناشی از آلودگی‌های محیطی در کشورهای با درآمد کم و متوسط اتفاق می‌افتد. قائم‌مقام وزارت بهداشت با تأکید بر اینکه بیشتر بار سلامت محیط بر دوش وزارت بهداشت و بیمه است، افزود: متأسفانه آلودگی‌های محیطی و عوارض ناشی از آن هزینه‌های زیادی را به حوزه نظام سلامت وارد می‌کند که این مسئله منجر به انتقال بودجه از حوزه‌های بااهمیت‌تر به این موضوع شده است.

بیش از ۹۹ درصد دسترسی به آب سالم در کشور

مهندس ستار محمودی قائم‌مقام وزیر نیرو یکی از اهداف برجسته مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۲۰۰۵ با عنوان اهداف هزاره سوم، تضمین پایدار محیط‌زیست و بررسی شاخص برجسته جمعیت فاقد آب آشامیدنی سالم و بهداشتی دانست که نشانگر اهمیت نقش آب در پیوستگی با محیط‌زیست است. وی افزود: تا سال ۲۰۵۰ بیش از ۵۵ درصد از منابع آب زیرزمینی استفاده خواهد شد و اگر شیوه بهره‌برداری به

که بیشترین تأثیر را بر سلامتی انسان دارند پرداخته شود، شاهد تأثیرات قابل توجهی خواهیم بود.

دکتر ایرج حریرچی قائم‌مقام وزارت بهداشت هم گفت: امروزه بیماری‌های غیر واگیر مسئول بیش از ۷۵ درصد مرگ‌ومیرها در سراسر کشور هستند. در قرن اخیر عوامل و آلودگی‌های محیطی تأثیر چشمگیری بر سلامت افراد داشته که طبق آمارها ۱۹ تا ۲۵ درصد از بیماری‌ها منتسب به آلودگی‌های محیطی هستند. دکتر حریرچی با تأکید بر اینکه توسعه شهرنشینی و بی‌توجهی به مسئله توسعه پایدار موجب افزایش آلاینده‌های محیطی شده، تصریح کرد: تمام کشورهای پیشرفته و در حال توسعه در زمینه بهداشت محیط تمرکز دارند زیرا با کنترل آن می‌توان از بیماری‌ها و مرگ‌ومیرهای ناشی از آن جلوگیری کرد.

قائم‌مقام وزارت بهداشت اظهار داشت: در سال ۲۰۱۵ چهارچوب جدیدی برای توسعه پایدار در سازمان ملل متحد تعیین شد که علیرغم بهبود و افزایش امید به زندگی همچنان میلیون‌ها نفر از نابرابری‌های بهداشتی و اقتصادی رنج می‌برند.

وی بابیان اینکه، آلودگی هوا یک مشکل جهانی است و همه کشورها درگیر آن هستند، تصریح کرد: ۸۹ درصد از جمعیت دنیا در مناطقی سکونت دارند که میزان غلظت آلاینده‌ها بالاتر از استاندارد جهانی است.

دکتر حریرچی با تأکید بر اینکه سالانه ۷ میلیون نفر

همین منوال ادامه پیدا کند حدود ۷۰ درصد کشورها با تنش آبی روبه‌رو خواهند شد.

قائم‌مقام وزیر نیرو ادامه داد: طبق آمار ۲۰ ساله اخیر ما ۱۱۰ میلیارد مترمکعب ذخایر آبی داریم و طبق برآورد ۶ ساله این میزان به کمتر از ۱۰۰ میلیارد مترمکعب رسیده است که این مسئله تأثیرات مختلفی بر محیط‌زیست و زندگی افراد خواهد داشت.

محمودی عنوان کرد: طبق شاخص‌های جهانی هر کشوری که تا ۴۰ درصد از میزان آب مصرفی را استحصال کند کشوری پایدار است که ما متأسفانه حدود بین ۸۰ تا ۹۰ درصد از ذخایر آبی را مصرف کرده‌ایم.

وی با اشاره به کاهش منابع آب کشور هشدار داد: کاهش ذخایر آب به همراه رشد آلاینده‌ها اگر مورد توجه قرار نگیرد همین منابع محدود نیز با مشکلات جدی‌تری مواجه خواهد شد.

قائم‌مقام وزیر نیرو تصریح کرد: در حال حاضر ۹۹/۲ درصد دسترسی به آب سالم داریم، شاخص‌های ما از نظر دسترسی به آب سالم و بهداشتی با شاخص‌های اروپایی تقریباً همسانی دارد و در حوزه فاضلاب بیش از ۴۲ درصد از منابع جمعیت ما زیرپوشش طرح‌های بهداشتی و فاضلاب هستند.

مهندس محمودی ادامه داد: در پایان سال ۱۴۰۵ جمعیت شهری و روستایی از نظر دسترسی به آب شرب ۱۰۰ درصد،

در حوزه فاضلاب‌های شهری ۷۵ درصد و در حوزه روستایی به ۴۰ درصد خواهد رسید که گام‌های مثبتی در جهت سازگاری و جلوگیری از آسیب‌رسانی به طبیعت خواهد بود. وی با اشاره به فعالیت ۸۱۰ آزمایشگاه بهداشتی در کشور تصریح کرد: در حوزه‌های جمعیتی نزدیک ۸۱۰ آزمایشگاه بهداشتی برای سنجش روزانه و دوره‌ای کیفیت آب مشغول به کار هستند که هماهنگی و همکاری سازمان‌های مربوطه کمک فراوانی در جهت رسیدن به این مهم داشته است.

مهندس محمودی با تأکید بر اینکه وزارت نیرو امسال منابع مالی در خصوص طرح‌های حمایتی در جهت حفظ منابع آبی را تا ۴۰۰ درصد افزایش داده، اظهار داشت: وزارت نیرو جهت جلوگیری از آسیب بیشتر به منابع آبی زیرزمینی طرحی را با عنوان طرح تعادل بخشی آبی زیرزمینی به تصویب رسانده که بر اساس آن حدود ۱۵ طرح زیرمجموعه‌ای از کنترل و جلوگیری از برداشت‌های غیرمجاز و افزایش تغذیه منابع آبی و همچنین استفاده از توان فکری دانشگاه‌ها و همکاری مردم در جهت حفظ منابع زیرزمینی در دست اجرا دارد.

وی افزود: همچنین سهم‌بندی در حوزه تالاب‌ها و دریاچه‌ها استفاده از پس آب‌ها و بازگشت دوباره به چرخ طبیعت از دیگر طرح‌هایی است که احتیاج به تمرکز و سرمایه‌گذاری در این زمینه دارد.

محمودی بایبان اینکه ما باید تأمین آب جوامع فقیر را در اولویت قرار دهیم عنوان کرد: اصلاح روش‌ها و الگوهای مصرفی، سخت‌گیری بر آلوده‌کنندگان منابع آبی، تغییر روش دفع آفات به بیولوژیکی و رعایت حریم منابع آبی از جمله موارد مهم در این زمینه است.

تأمین طرح‌های ملی باید از نظر سلامت بررسی شوند

در ادامه، دکتر صادق نیت رییس مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت یکی از مسائل مهم در حوزه بهداشت محیط بحث بهداشت آب دانست و گفت: موضوع سلامت آب شرب، از معضلاتی است که با تغییرات اقلیمی روزبه‌روز بیشتر می‌شود و نداشتن برنامه‌ریزی در این خصوص مشکلات جدی به همراه خواهد داشت.

رئیس مرکز سلامت محیط و کار تصریح کرد: علاوه بر

کاهش این آلودگی‌ها اقدامات مفیدی انجام داده‌اند. رئیس مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت عنوان کرد: بحث اجرایی شدن برنامه پیوست سلامت برای طرح‌های ملی است به این معنی که تمام طرح‌های ملی باید قبل از اجرایی شدن از نظر اثرگذاری، مورد ارزیابی قرار گیرند و در صورت تأثیرات منفی، تمهیدات لازم صورت پذیرد.

دکتر صادق نیت، بایبان اینک، بحث کنترل و کاهش مصرف دخانیات از جمله موضوعات قابل طرح در روز جهانی بهداشت محیط است، افزود: این مسئله یک معضل جهانی است که اقدامات و برنامه‌های مفصلی با همکاری ارگان‌های مختلف در این زمینه صورت گرفته است.

وی در پایان یادآور شد: بحث بهداشت محیط بحث مهمی است که نیاز به همکاری تمام ارگان‌ها دارد، همچنین برگزاری این همایش‌ها می‌تواند گامی مؤثر در زمینه توجه و اهمیت به کاهش آلودگی‌های محیطی باشد.

موفقیت سند توسعه پایدار در گرو مشارکت مردم

دکتر سید محمدهادی ایازی معاون امور اجتماعی وزارت بهداشت نیز گفت: سند توسعه پایدار سازمان ملل متحد شامل ۱۷ آرمان است که هر آرمان زیرمجموعه‌هایی دارد که باید تا سال ۲۰۳۰ محقق شوند.

وی از مبارزه با فقر به‌عنوان یکی از محورهای اصلی سند توسعه پایدار سازمان ملل متحد یاد کرد و افزود: ارتقای سلامتی و تندرستی، آموزش باکیفیت، تساوی جنسیتی، آب و فاضلاب بهداشتی، انرژی پاک، کاهش نابرابری، رشد اقتصادی، توجه به صنعت، ابتکار و زیرساخت مناسب شهرها و جوامع پایدار، تولید و مصرف مسئولانه، اقدام اقلیمی، حفظ حیات داخل آب، حیات روی خشکی، صلح، عدالت و نهادهای قوی و مشارکت برای تحقق این آرمان‌ها از جمله مهم‌ترین محورهای سند توسعه پایدار است.

دکتر ایازی بیان داشت: ۱۶۹ هدف در قالب ۱۷ آرمان سند توسعه پایدار مشخص شده که حدود ۱۰ هدف آن مربوط به ارتقای سلامت و تندرستی در جوامع است و قطعاً فقر، گرسنگی و محیط‌زیست در سلامت تأثیرگذار است.

معاون امور اجتماعی وزارت بهداشت ضمن تأکید بر لزوم

نظارت‌های وزارت نیرو بر کیفیت آب، وزارت بهداشت نیز وظیفه نظارت با ۴۵۰ آزمایشگاه آب بر سلامت آب شرب کشور را دارد و از لحاظ کیفی و آلودگی‌های میکروبی و شیمیایی به لحاظ آلودگی‌ها آب شرب شرایط قابل قبولی برای مردم فراهم شده است.

وی اظهار داشت: اجرای برنامه نظارت ایمن بر آب در ۱۶ کلان‌شهر در حال اجرا و توسعه است. همچنین در مورد آلودگی هوا اقدامات ارزشمندی انجام شده و علی‌رغم مشکلاتی که طی سال‌های گذشته، وجود داشته وضعیت هوا با کاهش آلاینده‌های محیطی همراه بوده است.

دکتر صادق نیت افزود: در طول سه سال گذشته بار بیماری‌ها، مرگ‌ومیر ناشی از آلودگی هوا و بیماری‌های قلبی و عروقی و تنفسی کاهش قابل توجهی داشته است.

وی با اشاره به اهمیت بهداشت غذا، تصریح کرد: اطمینان از وضعیت بهداشت غذا، استفاده از بخش خصوصی و فارغ‌التحصیلان و برنامه‌ریزی در این زمینه، از جمله اقدامات وزارت بهداشت بوده که امیدواریم امسال شاهد اجرایی شدن آن باشیم.

دکتر صادق نیت، در خصوص اقدامات انجام‌شده در زمینه سلامت خاک و پسماند بیمارستانی گفت: بیش از ۸۰ درصد بیمارستان‌های کشور در زمینه تفکیک، مدیریت و بی‌خطر ساختن پسماند عفونی گام‌های مؤثری برداشته و در زمینه

بین بخشی می‌توانیم از ظرفیت سایر دستگاه‌ها و مردم برای کاهش بیشتر آن استفاده کنیم.

دکتر ایزی اصلاح سبک زندگی مردم را از طریق فرهنگ‌سازی میسر دانست و گفت: در این حوزه اقدامات گسترده‌ای پیش‌بینی شده که در حال اجرا است.

وی در پایان افزود: علاوه بر اداره کل عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت و آرمان‌های توسعه‌های پایدار در وزارت بهداشت، شورای عالی سلامت و امنیت غذایی در کشور با ریاست رییس‌جمهور و عضویت ۹ تن از وزیران به دنبال تحقق سند توسعه پایدار سازمان ملل متحد و ارتقای سلامت در کشور تلاش می‌کنند.

راه‌اندازی سامانه کشوری تحقیقات و آموزش بهداشت محیط

دکتر مصدافی‌نیا، رئیس انجمن علمی بهداشت محیط ایران هم در این همایش گزارشی از انجمن بهداشت محیط و همچنین وضعیت رشته بهداشت محیط در کشور ارائه کرد. وی گفت: آماری از وضعیت پذیرش دانشجویان در رشته بهداشت محیط در سال جاری ارائه شده که و طبق این آمار، در سال ۱۳۹۵ در دوره کارشناسی ۱۹۴۸ دانشجو پذیرش و در ۵۲ دانشگاه کشور مشغول تحصیل شده‌اند.

توجه به محیط‌زیست، گفت: آلودگی‌های آب، خاک، هوا و کمبود آب آشامیدنی سالم از جمله تهدیدهای سلامت مردم است و علاوه بر این، عوامل اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی بیشترین تأثیر را بر سلامتی انسان‌ها دارد. وی گفت: نظام مردم‌سالاری دینی در کشور ما مشوق مشارکت مردم در تمام سطوح تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و اجرا به‌منظور افزایش کارایی و بهره‌وری و دادن احساس مالکیت به مردم و کشورها است.

دکتر ایزی بایان اینکه، موفقیت آرمان‌های توسعه علاوه بر عزم دولت، نیازمند مشارکت مردمی و درگیری جوامع مدنی برای تحقق و پایداری این اهداف است تصریح کرد: وزارت بهداشت با توجه به اینکه عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، اهمیت بسیار زیادی دارد، معاونت امور اجتماعی را ایجاد کرده به‌طوری‌که در بیش از ۶۲۰ سازمان مردم‌نهاد توانسته علاوه بر مشارکت مردم در حوزه سلامت، ارتباط مؤثری را بین مردم و مسئولان برقرار کند.

وی در بخش دیگری از سخنان خود ضمن تأکید بر همکاری‌های بین بخشی در حوزه سلامت، یادآور شد: مرگ‌ومیر ناشی از حوادث و سوانح ترافیکی در طول ده سال اخیر از ۲۸ هزار مرگ به حدود ۱۶ هزار و ۵۰۰ مرگ رسیده اما این تعداد هم برای کشور ما بسیار زیاد است که در قالب مشارکت

وی ادامه داد: متأسفانه هنوز در ۳ تا از مناطق (در خراسان) و همچنین منطقه ۶ (زنجان، قزوین، قم استان مرکزی) و منطقه ۱ (گیلان، مازندران، سمنان و گلستان) کشور هیچ دانشجوی PHD پذیرش نمی‌شود.

دکتر مصداقی نیا گفت: شبکه بهداشت محیط ایران که یکی از معدود شبکه‌های غیر بالینی در کشور است یک ماه پیش با ۷۰ نفر از فارغ‌التحصیلان تحصیلات تکمیلی و مدیران گروه‌های بهداشت محیط، جلسه‌ای تشکیل داد و در مورد مسائل مربوط به بهداشت محیط به بحث و تبادل نظر پرداخت که البته پیشنهادهای خوبی هم ارائه شد.

وی ادامه داد: برگزاری امتحان بورد بهداشت محیط و همچنین بازنگری رشته‌های بهداشت محیط در زمینه آموزش و پژوهش در دست اقدام است و شبکه تحقیقات بهداشت محیط، متعهد شده تا اسفندماه امسال سامانه کشوری تحقیقات و آموزش بهداشت محیط را راه‌اندازی کند.

وی با اشاره به همکاری بسیار نزدیک انجمن بهداشت محیط با مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت، گفت: به دلیل همکاری تنگاتنگ با مرکز سلامت بهداشت کار، امتحان ممیزی به عهده این انجمن گذاشته شده است.

دکتر مصداقی نیا در خصوص مجلات منتشر شده در انجمن بهداشت محیط، گفت: انجمن بهداشت محیط ۴ جلد مجله، *Iranian Journal of Environmental Health Science & Engineering (IJEHSE)* با ایمپکت فکتور ۲/۸ صدم به سردبیری دکتر سیمین ناصری، فصلنامه علمی و پژوهشی سلامت و محیط به سردبیری دکتر کاظم ندافی، مجله کنترل آلودگی هوا که برای نخستین بار در رابطه با آلودگی هوا و به زبان انگلیسی و مجله *Environmental Health Engineering and Management Journal* به سردبیری دکتر محمد ملکوتیان را منتشر کرده است. وی در پایان خاطرنشان کرد: مدیریت بهداشت محیط کشور و رئیس مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت دو سال پیش راه‌اندازی سامانه اطلاع‌رسانی بهداشت محیط را در دستور کار قرار دادند که در حال حاضر دانشجویان می‌توانند برای به‌روز کردن اطلاعات و مطالب آموزشی به این سامانه در پایگاه دانشگاه علوم پزشکی تهران مراجعه کنند. ▲

وی افزود: بیشترین پذیرش دانشجوی در منطقه ۹ (استان‌های خراسان) با ۳۵۲ دانشجو و کمترین آن‌ها در تهران با ۹۲ دانشجو است. دکتر مصداقی نیا بابیان اینکه، امسال ۲۰۷ دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد در کل کشور پذیرفته شده‌اند، تصریح کرد: این تعداد دانشجو در ۳۴ دانشگاه کشور مشغول تحصیل شده‌اند که ۳۶ دانشجو در منطقه ۷ (اصفهان، یزد و چهارمحال و بختیاری بیشترین تعداد) و ۱۳ دانشجو در منطقه ۴ (خوزستان، کمترین تعداد) پذیرش شده‌اند. البته بعضی از دانشگاه‌ها فقط در دو رشته کارشناسی ارشد دانشجو می‌پذیرند.

وی از راه‌اندازی، رشته مدیریت پسماند، مهندسی تأسیسات آب و فاضلاب، سم‌شناسی محیط و بهداشت پرتوها در مقطع کارشناسی ارشد خبر داد و گفت: البته در دو هفته گذشته، راه‌اندازی رشته مهندسی کیفیت هوا در مقطع کارشناسی ارشد نیز به تصویب رسیده است.

دکتر مصداقی نیا با اشاره به کاهش ظرفیت پذیرش دانشجو در مقطع دکترا به دلیل محدودیت بازار کار، اظهار کرد: با کمک هیئت ممتحنه تعداد پذیرش دانشجویان را در مقطع دکترا کاهش دادیم به طوری که در سال جاری فقط ۳۴ دانشجوی PHD در ۱۲ دانشگاه (دانشگاه تهران، ایران، شهید بهشتی و تربیت مدرس) پذیرش می‌شوند.

